

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

3. Solutio Patris Hurtado ponitur & refellitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95871)

Quæst. III. Vtrum Deus constituatur, &c. 271

asceitas omnimoda independentia, seu infinitudo simpliciter per essentiam est radix harum proprietatum, & attributorum dei.

31 Vltimo, quia semper formalitas, quæ dimanant ab essentia, seu prædicato essentiali sibi correspondente, est eiusdem, vel similis denominationis cum tali gradu; unde intellectus, & intellectio, qui quasi dimanant à gradu intellectivo habent similem denominationem ipsi; sed infinitudo omnipotentia, & infinitudo scientia, seu scientia infinita, & fecunditas infinita ad intra, immensitas, seu infinitudo præsentia in rationem finitudinis, seu denominatione illius assimilantur asceitati, quatenus est infinitudo per essentiam: ergo virtualiter à parte rei, & formaliter nostro modo concipiendi est radix illarum infinitudinum: ergo asceitas est vltimum constitutum diuinæ nature. Nam ut patet ex verbis Hurtado supracitatis, opus est, ut aliquis conceptus sit vltimum constitutum essentia, ut eum concipiamus quidditative per modum radicis, & originis attributorum; non enim satis est quisvis conceptus proprius ad formalissime & vltimo constituendam essentiam; sed ille, qui non attribuitur aliis, neque ab eis oritur, ratione nostra, sed à quo ceteri, ut patet tum in homine, cuius risibilitas non est quidditativus illius conceptus; quia oritur ex rationalitate; tum in deo, cuius relationes, & iustitia non sunt quidditativus illius conceptus: ergo ad assignandum vltimum constitutum quidditativum dei, desecatis, depuratis, & circumscriptis aliis, deueniendum est ad vnam primam radicem cæterorum, cuius luculentam causam, & rationem tribuit Angelicus doctor, lib. 2. contra Gentes, cap. 26. in hunc modum, quia conceptus secundarij sunt attributa, quia attribuuntur primario; attribui autem est eos adscribi primario; illum reddendo pro prima radice cæterorum; cognitio autem nostra ita procedit in deo assignando virtutalem emanationem, ut id quod emanat dicatur attributum, & id à quo dimanant dicatur prædicatum essentiale, sicut emanatio formalis à parte rei est causa ut id à quo aliquid emanat sit essentia, & id quod emanat sit attributum: sed asceitas nostro modo concipiendi est conceptus ita primarius, & proprius Dei ut ab illo cætera attributa diuina dimanent per intellectum formaliter, sicut virtualiter à parte rei, imò ab ipsa oriuntur, vel fluent formaliter, tanquam à vera causa, si formaliter à parte rei distinguerentur ab ea: ergo asceitas est vltimum constitutum diuinæ nature, eo quod induat modo nostro concipiendi formaliter, & à parte rei virtualiter rationem radicis cæterorum.

SVBSECTIO III.

Solutio Patris Hurtado ponitur & refellitur.

32 Respondet Hurtado asceitatem non esse radicem cæterorum, nec conceptum, cui ceteri attribuantur, tribuit rationem quia licet relatio sit ens à se, nihilominus illi non attribuantur ut radici cætera attributa, ut amor, scientia visionis, &c. ergo asceitas non est prædicatum, cui attribuantur ceteri conceptus, quia si illi attribuerentur ubicunque esset attribuerentur.

Sed contra manifeste, quia duplex est asceitas,

alia particularis, alia perfectissima, & in omni genere, quæ vniuersalissima asceitas dicitur, prima asceitas est quæ tantum excludit emanationem aut productionem formaliter ab alio, & hæc conuenit formalissime attributis, & essentia, & hæc asceitas excludit omnem causalitatem ab alio; unde etiam conuenit relationibus diuinis, quia licet formaliter producantur, nullo tamen modo causantur formaliter; itaque omnis conceptus diuinus, siue primarius, siue secundarius immediate, & formaliter est à se, quia immediate, & formaliter est increatus, & imparticipatus, seu independentens, ratione cuius distinguitur à creatura:

33 Alia asceitas est, quæ excludit ab eo in quo est omnem emanationem, dependentiam, productionem, & causalitatem non solum formaliter à parte rei, sed etiam virtualiter, & formaliter per intellectum, ita ut conceptus ille, cui conuenit talis asceitas ita sit primum, ut neque formaliter à parte rei, nec formaliter per intellectum, imò neque virtualiter realiter præsupponat alium primum distinctum, siue formaliter, siue æquialenter à quo vno ex his modis dictis emanet, & causetur, seu producat, & hæc asceitas ita vniuersaliter sumpta opposita omni abalietati nuper dictæ, nullo modo conuenit attributis, videlicet omnipotentia, iustitia, & misericordia; imò neque relationibus diuinis, sed solum essentia diuinæ metaphysicæ, & præcise conceptæ; nam licet relationes, & attributa dei à parte rei formaliter non emanent à diuina essentia tanquam à radice, nihilominus tamen, in omnium sententia emanant tanquam à radice virtualiter à parte rei, & formaliter per intellectum à gradu essentiali vltimo Dei tanquam à prima radice intrinseca: ergo in hoc sensu attributa, & relationes dicuntur ab alia, utique non formaliter, sed virtualiter distincto: ergo non mirum; quod relationi, & attributis non conueniat esse radicem cæterorum, quia neque relationes, neque attributa habent omnipotentiam, seu vniuersalissimam rationem asceitatis, quæ optima est in genere asceitatis, ac proinde debet esse radix, & quasi causa virtualiter cæterarum asceitatum in particulari genere asceitatis constitutarum. Et ratio est, quia omne particulare continetur sub vniuersali, mensuratur ab illo, regulatur ab eodem, & quasi radiceatur in ipso, & hæc est ratio quare omnia indiuidua continentur sub specie, & omnes species sub genere, quia species comparata cum indiuiduis est vniuersale, & indiuidua particularia illius, sicut species sunt particularia comparata cum genere; unde particulares veritates indiuiduorum radiceantur, & continentur in speciebus, & regulantur à veritate illarum, quapropter ideo hæc est vera propositio, Petrus est animal rationale, quia hæc est vera omnis homo est animal rationale, vna autem veritas particularis, neque mensuratur neque regulatur per aliam, ac proinde non radiceatur in ipsa, & ideo falsa est hæc propositio causalis, ideo est verum dicere Petrum esse animal rationale, quia est verum dicere Ioannes est animal rationale; præterea vna perfectio creata particularis non radiceatur, nec fluit ab alia necessario, verbigratia, perfectio Gabrielis Angeli non radiceatur, neque fluit à Michaeli, quia tam particulare est Michael ac Gabriel, nihilominus tamen omnes perfectiones creaturarum fluint à Deo tanquam à primo fonte, & radiceantur in ipso tanquam in prima radice, quia Deus non solum habet hanc, vel illam particularem rationem perfectionis, sed

ita vniuersalissimam, vt non solum formaliter contineat omnem increatam perfectionem, sed etiam eminenter omnem creatam, itaque ad vniuersalissimam rationem in vnoquoque genere continentem omnem perfectionem illius debent reduci particulares, vnum autem particulare non necessario reducitur ad aliud.

34 Atqui licet relatio habeat aliquam asseitatem, videlicet formalem à parte rei, non emanandi ab alio, nihilominus tamen non habet asseitatem, etiam virtuale, & formaliter per intellectum per quam etiam excludat emanationem virtuale ab essentia, tanquam à prima radice, & tanquam à primo principio, vel actu primo; at vero essentia diuina, vt distinguitur ab attributis non solum habet asseitatem formalem à parte rei, sed etiam virtuale, & formalem per intellectum, itaque omnem asseitatem habet, quia est radix prima omnium attributorum, & perfectionum essentialium, quæ per ipsam à priori demonstrantur quod magnus Dionysius cap. 2. de diuinis nominibus, part. 2. Filium & Spiritum sanctum vocat fecundæ deitatis germina plantata diuinitus, & veluti flores, & Cyrillus, lib. 3. thesauri, cap. 3. Spiritum sanctum fructum diuinæ essentia, & passim Patres, & Doctores Patrem vocant principium filij, & Spiritus sancti ratione essentia fecundæ: ergo essentia diuina ita est prima radix, seu primus conceptus Dei, vt omnes secundarij ab ipso quasi dependant, nam quidquid supponit aliud ad sui intelligentiam, aliquo modo dependet ab illo tanquam à primo: atqui diuina attributa supponunt essentiam diuinam, nec enim sapientia, iustitia, æternitas, & similia esse, aut intelligi possunt sine illa, cuius propriæ sunt: ergo ab illa sunt, &c. & ab illa nostro modo intelligendi formaliter, & virtualiter à parte rei fluunt: ergo virtualiter nostro modo concipiendi non habent attributa omnem asseitatem, licet habeant aliquam peculiarem scilicet formalem, negando omnem causam formaliter.

35 Essentia autem ita habet omnem asseitatem & ita vniuersaliter est à se, & ita est primus conceptus, vt neque formaliter à parte rei, neque formaliter per intellectum, neque tandem virtualiter realiter dimanet ab alio priori, quia omnibus modis essentia est prior: ergo non mirum, quod essentia diuinæ omnia attributa adscribantur, & in ipsa radicentur, ratione huius vniuersalissimæ asseitatis, licet relationi non attribuantur omnia attributa ex eo quod habeat particularem asseitatem solum, & non vniuersalissimam: exemplo declaratur hoc. Nam si aliquis interrogaret cur omnes flores, & fructus arboris mali punici, videlicet vltimo radicentur in trunco, non autem omnes in hoc, vel illo ramo, cum ramus etiam habeat rationem radices respectu huius fructus, horum florum, & foliorum, facilis esset responsio, videlicet quod truncus habet vniuersalissimam rationem radices, ratione cuius vniuersaliter debent, omnia in arbore dimanantia ipsi trunco adscribi, & in ipso radicari, licet non radicetur vnus ramus in alio, nec flos, & fructus aut folium vnus rami in alio, eo quod licet habeat aliqualem rationem radices, non habet omnem, & vniuersalissimam, sed potius ita particularem, vt sit æqualis cum ea, quam habet alius ramus, vnum enim æquale non est necesse, vt adscribatur alteri, aut attribuatur ipsi, neque vnum particulare est necesse, vt radicetur in alio particulari, licet propter hanc, vel illam causam extrinsecam aliquando radicetur; quæ si ali-

ter contingeret, vel è contra eueniret, poterat id particulare quod radicatur in alio, esse radix ipsius, cuius tota ratio est negatio vniuersalis radices.

Deinde vnus homo necessario non dependet ab alio, neque fluit necessario ab ipso, quapropter hic homo Petrus videlicet, qui producit Paulum, posset si voluisset Deus, produci à Paulo, nihilominus tamen omnes creaturæ debent produci necessario à Deo, ita vt nec diuinitus possit aliter contingere, cuius discriminis ratio est, quod Deus est radix vniuersalis, seu continet omnem rationem entis, & est primum ens simpliciter, cum autem creatura respectu alterius non sit huiusmodi, inde est, quod necessario non petat esse radicem alterius sibi æqualis, &c.

36 Sed sola diuina essentia vt distinguitur ab attributis est prima ratio omnimodo, tam virtualiter, quam formaliter à parte rei, & per intellectum, in quo excedit omnia attributa, ac proinde habet omnem rationem asseitatis & negat vniuersaliter abalicitatem; vnum autem attributum non continet omnem asseitatem, sed solum aliquam peculiarem, vt iam explicui, & vnumquodque attributum in solo suo genere cum æqualitate respectu alterius; nam ita est à se formaliter iustitia, sicut relatio Paternitatis, & ita habet asseitatem misericordia, sicut sapientia, neque vna est à se propter aliam.

37 Ergo non mirum quod omnia attributa radicentur in essentia, ratione illius vniuersalissimæ, & omnia asseitatis, & quod vnum attributum non radicetur in alio.

38 Secundo, respondeo in sententia probabilissima eorum qui dicunt, essentiam diuinam transcendere omnia attributa, & relationes, & in hac opinione concedamus vnumquodque attributum habere omnem asseitatem; in hoc autem casu dico, vnumquodque attributum habere huiusmodi vniuersalem asseitatem, non ratione sui secundum id explicitum, quod addit supra diuinitatem, sed ratione diuinitatis, & diuinæ essentia formalissimæ constitutæ vltimo per asseitatem hanc, & ratione sui formalissimæ habentis illam, quam per transcendentiā communicat attributis; attributa enim secundum explicitum per quod distinguuntur ab essentia diuina transcendente ipsa non dicunt esse à se formaliter, sed potius habere omnem perfectionem illius attributi, tam intensiuam, quam extensiuam, quæ infinitas attributi dicitur; verbi gratia, iustitia, misericordia diuina secundum expresse, quod addunt supra rationem asseitatis diuinæ essentia, solum dicunt, & expriment omnimiseriordiam, & omnijustitiam, hoc est inclusionem vt ita dicam omnis perfectionis, tam extensiuæ, quam intensiuæ illarum per quam habent pro obiecto adæquato non hoc, vel illud exercitium, miserendi, aut puniendi; sed omne, in quo distinguuntur virtutes diuinæ quoad expresse à iustitia, & misericordia creata, quia hæc non sunt omnium misericordia, & omni iustitia, sicut diuina, hoc est infinita, tam intensiuæ in ratione misericordia, & iustitia, sed potius sunt limitata iustitia & limitata misericordia limitatam intensiuam, & extensionem habentes.

39 Ergo non mirum, quod omnia attributa, quæ asseitatem habent, non à se, sed ab essentia, & in illa quasi dependent ab ea, attribuuntur ipsi radicentur in ipsa, licet nullo modo vnum attributum adscribatur alteri, & radicetur in altero, siquidem

Quaest. III. Vtrum Deus constituatur, &c. 273

siquidem vnum attributum non accipit perfectionem ab altero.

40 Vltimo respondeo in sententia P. Vasquez negantis, essentiam diuinam transcendere attributa, & relationes villo modo, relationem diuinam solum identice, & materialiter, & non formaliter, aut virtualiter esse à se; quia talis asseitas neque quoad expressum, neque quoad confusum misericordiae conuenit, aut relationi, nam relatio adaequate distinguitur virtualiter à parte rei à diuinitate, & formaliter per intellectus distinctione excludentis ab excluso; cum autem asseitas solum conueniat diuinæ essentiae formaliter, & formaliter nullo modo attributis, & relationibus; quia relationes diuinæ formaliter non sunt respectus à se, nec formalitates à se, sed potius formalitates, & respectus entis à se, seu primi simpliciter, Dei nimirum, inde est, quod omnia attributa entia attribuantur essentiae à se; quia ratione asseitatis est mensura illorum & fundamentum, cui innituntur illa nostro modo intelligendi; sicut substantiae innituntur accidentia à parte rei; licet vnum attributum non radiceatur in alio, neque attributa absoluta in relationibus; ergo nullius momenti est solutio Patris Hurtado ad soluendam difficultatem nostri primi argumenti.

SVBSECTIO IV.

Alia argumenta principalia ad probandam nostram veritatem proponuntur.

41 Secundo sic argumentor principaliter, quia illud est vltimum constitutum essentiae Dei quod fuerit perfectius omnibus praedicatis essentialibus, quae reperiuntur in ipso formalissime: sed asseitas, aut infinitudo per essentiam est perfectior omni praedicato essentiali reposito in Deo: ergo asseitas, seu infinitudo per essentiam est vltimum constitutum diuinæ naturae. Maior est euidentissima, ideo enim P. Herize tract. 1. disp. 3. cap. 3. num. 13. §. Denique; probat intellectum diuinum esse vltimum constitutum diuinæ naturae; quia iudicat esse perfectionem omni praedicato essentiali existente in Deo, & hoc similiter omnes aduarij affirmant; & ratio est manifesta, quia in perfectissimo ente, quod est magis proprium praedicatum est perfectius omnibus existentibus in ipso, ut in homine rationalitas est perfectior omni formalitate reperta in eodem; quia rationalitas est praedicatum magis proprium homini, quia soli illi, & non aliis conuenit; nam propter quod vnumquodque tale & illud magis; sed ratione vltimi constitutiui ens perfectissimum superat in perfectione omnia alia imperfectiora se; conuenientia secum in reliquis praedicatis existentibus in ipso. Itaque perfectius, & imperfectius aequali perfectionem habent in praedicatis vtrique communibus; solum autem est perfectius illo ratione vltimi praedicati constitutiui: ergo vltimum constitutum erit perfectius omnibus aliis praedicatis communibus.

42 Minor sic probatur, quia gradus intellectus, seu intellectio superat in perfectione omnia alia praedicata formaliter reperta in Deo, ut omnes concedunt & asseitas, seu infinitudo per essentiam superat in perfectione gradum

I. P. Tom. II.

intellectum seu intellectionem, ut à me late probatum est *quaestione superiori*, dum rectoris argumentum Patris Herize contra ipsum: ergo de primo ad vltimum etiam superabit omnia praedicata in perfectione, quae superantur in eadem ab intellectione secundum illud axioma; si vinco vincentem te, à fortiori vincam te.

Tertio principaliter sic argumentor; quia id, per quod vltimo, & totaliter distinguitur Deus à quocumque distincto à se, & per quod cum nullo alio conuenit, est constitutum vltimum Dei; sed asseitas est praedicatum; per quod essentialiter vltimo distinguitur Deus ab omnibus creaturis, & ita conuenit Deo ut per asseitatem, seu per infinitudinem per essentiam cum nulla creatura conueniat, sed pure, & totaliter differat: ergo asseitas est vltimum constitutum diuinæ essentiae. Maior est certa, ut videre est in rationalitate hominis, quae est vltimum constitutum illius; quia est pura, & vltima differentia, per quam differt homo à ceteris; sed id, per quod vltimo distinguitur aliquid ab aliis est vltima differentia essentialis illius: ergo id, per quod vltimo distinguitur aliquid ab aliis, est vltimum constitutum illius, quod distinguitur, & ratio est manifesta; quia inter praedicata constitutiva alicuius duplex genus reperitur, aliud per quod conuenit, siue cum his, siue cum aliis; aliud per quod pure differt ab omnibus: atqui illa praedicata, per quae subiectum conuenit, non sunt vltimo constitutiva illius: ergo restat, ut id praedicatum, per quod omnino, ac pure differt ab omnibus, sit vltimum constitutum talis subiecti.

Minor prima, & praecipua est clara; quia asseitas, seu infinitudo per essentiam ita soli Deo proprie conuenit, ut nulli alteri praeter Deum conueniat, ut discurrenti per omnia genera entium patet; & ratio est manifesta; quia ens ut sic adaequate diuiditur in creatum, & in increatum; ita ut praeter hac duo membra in tota latitudine entium nullum aliud detur; atqui asseitas nullo modo conuenit enti creato, alias non esset ens creatum; sed increatum; quod continetur sub secundo membro: ergo solum restat, ut asseitas conueniat soli enti increato; sed ens increatum est Deus: ergo asseitas, seu infinitudo per essentiam ita conuenit soli ut per illam cum nullo alio distincto à se conueniat, sed potius totaliter, & adaequate differat.

Vltimo sic probatur, quia asseitas est praedicatum quoddam, in quo sistit, & terminatur tota constitutio quidditativa Dei; sed huiusmodi praedicatum est vltimum respectu constitutionis diuinæ: ergo asseitas est vltimum constitutum diuinitalis. Minor est manifesta; quia id est vltimum in aliqua progressionem praedicatorum, in quo sistit & terminatur tota illa progressio, ut videre est in homine & Angelo, & ex ipsis terminis liquet; quia vltimum nihil aliud est, quam id, ultra quod res non progreditur; atqui ultra id, in quo sistit, & terminatur progressio praedicatorum essentialium, illa non progreditur: ergo id, in quo sistit & terminatur constitutio essentialis Dei, est vltimum illius.

Maior; in qua est difficultas, sic demonstratur primo, quia id, quod fuerit indissolubile praedicatum quoad expressum, & irresolubile in duos conceptus, & non fuerit primum

M m